

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΙΣΤΟΡΙΑ (Νέο σύστημα)

Γ' Γενικού Λυκείου
Ανθρωπιστικών Σπουδών

Σάββατο 16 Μαΐου 2020 | Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΘΕΜΑΤΑ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να αποδώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α) Αγροτική μεταρρύθμιση.
- β) Πεδινοί.
- γ) «Νέα Πέλλα».

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α) Η επικράτηση της Μεγάλης Ιδέας ενθάρρυνε την ανάπτυξη και διάδοση ιδεολογιών με κοινωνικό και ταξικό περιεχόμενο.
- β) Τα «ξενικά» κόμματα δεν αποτελούν απλή μετεξέλιξη των δικτύων πατρωνίας.
- γ) Η νέα γενιά αποστασιοποιήθηκε από τις αντιπαραθέσεις που κυριαρχούσαν στην προηγούμενη γενιά και από τα κόμματα που τις εξέφραζαν.

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

- δ) Ο Κριμαϊκός πόλεμος έπληξε τους πρόσφυγες και μέσα στην Αθήνα.
- ε) Το Φεβρουάριο του 1867 είχαν φτάσει περίπου 10.000 πρόσφυγες στην Αθήνα.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Να αναφερθείτε στην πορεία των ελληνικών εξαγωγών:

- α) των αγροτικών προϊόντων (Μονάδες 8)
- β) των προϊόντων που προέρχονταν από την εκμετάλλευση του ελληνικού υπεδάφους (Μονάδες 4)

Μονάδες 12

ΘΕΜΑ Β2

Να αναφερθείτε στις προσπάθειες αποκατάστασης των Ψαριανών προσφύγων:

- α) στη διάρκεια της Ελληνικής Επανάστασης μετά την εγκατάστασή τους στη Μονεμβασιά (Μονάδες 9),
- β) κατά την Οθωνική περίοδο (Μονάδες 4).

Μονάδες 13

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τα σχετικά στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα, να απαντήσετε στα ακόλουθα ερωτήματα:

- α) Ποιο ήταν το διεθνές πολιτικό πλαίσιο που ενθάρρυνε την κατάλυση της δημοκρατίας στην Ελλάδα στις 4 Αυγούστου 1936; (μονάδες 8)
- β) Πώς διαμορφώνονται οι πολιτικές εξελίξεις στη χώρα μετά το αποτυχημένο στρατιωτικό κίνημα του Βενιζέλου το 1935, οι οποίες οδήγησαν στην επιβολή δικτατορικού καθεστώτος; (μονάδες 17).

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α:

Η οικονομική κρίση αρχίζει να μεταμορφώνεται σε ιδεολογική. Μια δυσπιστία προς το αστικό δημοκρατικό πολίτευμα, τη φιλελεύθερη οικονομία, την κοινωνία της βιομηχανικής ανάπτυξης, αρχίζει να εκδηλώνεται στην Ευρώπη. [...] Σε χώρες στις οποίες το αστικό δημοκρατικό πολίτευμα δεν έχει ακόμη εδραιωθεί (όπως η Γερμανία, η Ιταλία, η Ισπανία κ.ά.), η μεγαλοαστική τάξη φοβούμενη τις κοινωνικές συνέπειες της αναταραχής που προέρχεται από τα πενόμενα κατώτερα στρώματα και εκμεταλλευόμενη την ανησυχία των μικροαστών, θα υποστηρίξει ολοκληρωτικές πολιτικές λύσεις για να ξεπεραστεί η οικονομική και κοινωνική κρίση.

Β. Σκουλάτου – Ν. Δημακόπουλου – Σ. Κονδή,

Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη, τ. Β', Ο.Ε.Δ.Β., σελ. 163 – 166

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΚΕΙΜΕΝΟ Β:

Ήταν πολλοί οι λόγοι αποτυχίας της δημοκρατίας. Στη δεκαετία του '20 αναπτύχθηκαν ισχυρά κινήματα κατά του φιλελευθερισμού, που θεωρήθηκε ότι εξυπηρετούσε τα συμφέροντα των εύπορων ελίτ της Δύσης. Η δημοκρατία έδωσε στις μάζες την ευκαιρία να εκφράσουν το μίσος τους προς τις παλιές ελίτ, αλλά η νέα δεξιά και η αριστερά δεν είχαν ιδιαίτερα δημοκρατικές αντιλήψεις. Τα νέα αυταρχικά κόμματα έφεραν νέα στοιχεία, άγνωστα στις παλιές πολιτικές δυνάμεις: συνεχή συλλαλητήρια, πορείες και συγκεντρώσεις, που πρόσφεραν στους ηγέτες τους πρωτόγνωρο γόητρο.

Ιστορικός Άτλας του 20ού αιώνα, Καθημερινή, Αθήνα 1999, σελ. 76

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ:

Εκείνο που γεφύρωνε τον διχασμό του πολιτικού κόσμου ήταν ένας διάχυτος πανικός κοινωνικής ανατροπής και ο φόβος του κομμουνισμού. [...] Συχνά τα εργατικά αιτήματα, ο συνδικαλισμός και οι απεργίες αντιμετωπίζονταν με καταστολή και περιοριστικά μέτρα. [...] Παρ' όλα αυτά δεν αποφεύχθηκαν μαχητικές απεργίες και αιματηρές συγκρούσεις στους δρόμους ανάμεσα στους απεργούς και στην αστυνομία, και μερικές φορές και στον στρατό. Το 1935 και το 1936 οι συγκρούσεις στη Θεσσαλονίκη, στην Καλαμάτα και στον Βόλο είχαν θύματα απεργούς, προκάλεσαν την κήρυξη στρατιωτικού νόμου και έγιναν το πρόσχημα για να κηρύξει δικτατορία ο Ιωάννης Μεταξάς στις 4 Αυγούστου 1936.

[...] Ωστόσο, οι τάσεις προς τη δικτατορία ήταν ευρύτερες. Παρά την ελάχιστη ισχύ των φιλοφασιστικών οργανώσεων, ένας εκλεκτικιστικός θαυμασμός προς τα επιτεύγματα της φασιστικής Ιταλίας και της ναζιστικής Γερμανίας ήταν διαδεδομένος ανάμεσα σε πολιτικούς και διανοούμενους, και από τις δύο αντίπαλες παρατάξεις του Διχασμού. [...] Εφημερίδες, διανοούμενοι και πολιτικοί ανταγωνίζονταν σε απαξιωτικούς και κατεδαφιστικούς χαρακτηρισμούς για το κοινοβούλιο, τη δημοκρατία και την πρόσφατη ιστορία της χώρας.

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

[...] Ωστόσο, η ροπή του αστικού κόσμου και των δύο παρατάξεων του Διχασμού προς τη δικτατορία οφειλόταν σε βαθύτερες πεποιθήσεις που είχε γεννήσει ο μοντερνισμός της εποχής και στην ανάληψη από το κράτος του ρόλου του κοινωνικού μηχανικού. Η αντίληψη ότι η οικονομία θα έπρεπε να είναι διευθυνόμενη συμπληρωνόταν από την αντίληψη ότι η κοινωνία θα έπρεπε να είναι πειθαρχημένη και η εκτελεστική εξουσία ενισχυμένη.

[...] Οι κουρασμένες πολιτικές δυνάμεις του Διχασμού, αλλά και οι μεσαίες τάξεις που δημιούργησε η οικονομική ανάπτυξη μετά την κρίση και οι οποίες αναζητούσαν κοινωνική σταθερότητα, συνέκλιναν στην αποδοχή του βασιλιά και στην επιστροφή στο καθεστώς της βασιλευόμενης δημοκρατίας. Στις εκλογές του 1936, ισοψήφησαν οι δύο αντίπαλες παρατάξεις, αλλά οι κομμουνιστές (με 10%) εμφανίστηκαν ξαφνικά ως ρυθμιστές της επόμενης πλειοψηφίας. Το γεγονός αυτό λειτούργησε ως απόδειξη της αδυναμίας και των κοινωνικών κινδύνων που συνεπαγόταν ο κοινοβουλευτισμός. Το πρόσωπο που θα ασκούσε τη δικτατορία, σε συνεννόηση πάντα με τον βασιλιά, ο Ιωάννης Μεταξάς, ήταν ήδη πρωθυπουργός της χώρας όταν κατάργησε το κοινοβούλιο. Έως τότε ήταν αποδεκτός και από τα δύο μεγάλα αστικά κόμματα, παρά το γεγονός ότι υποστήριζε δημόσια την επιβολή δικτατορίας.

Αντώνης Λιάκος, «Ο ελληνικός 20ός αιώνας»,
εκδόσεις Πόλις, Αθήνα 2019, σσ. 179 – 182

ΘΕΜΑ Δ

Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα, να αναφερθείτε στις θέσεις του αγγλικού και του γαλλικού κόμματος σχετικά με:

α) το ζήτημα της απελευθέρωσης των αλύτρωτων Ελλήνων, (Μονάδες 13)

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

- β) την εσωτερική οργάνωση του ανεξάρτητου ελληνικού κράτους (κατανομή εξουσιών, παραχώρηση συντάγματος, οικονομία). (Μονάδες 12)

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α:

Μολονότι κατά την περίοδο της απολυταρχίας εμφανίστηκαν αμυδρότατα μόνο σημάδια κάποιας θεμελιακής διαφοράς γύρω από την εφαρμογή της Μεγάλης Ιδέας, το 1848 πλέον ο χαρακτήρας των κομμάτων καθοριζόταν από μια διευρυνόμενη διάσταση πάνω στο ζήτημα της Μεγάλης Ιδέας. Το ένα στρατόπεδο ήταν υπέρ της φιλικής συνύπαρξης με την Οθωμανική Αυτοκρατορία, της διοικητικής εδραίωσης του ελληνικού κράτους και της εσωτερικής ανάπτυξης των πλουτοπαραγωγικών πηγών, στοιχείων τα οποία θεωρούσε ασφαλείς προϋποθέσεις για την πραγματοποίηση της Μεγάλης Ιδέας στο μέλλον. Κατά τη γνώμη τους, οι σποραδικές προσπάθειες για υποκίνηση εξεγέρσεων στην Τουρκία προκαλούσαν απλώς την εχθρότητα της οθωμανικής κυβέρνησης, συνεπάγονταν σκληρά αντίποινα για τους Έλληνες της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και κρατούσαν την Ελλάδα σε αναταραχή. Το άλλο στρατόπεδο πίστευε ότι η μικρή εδαφική έκταση της Ελλάδας ήταν η αιτία της διοικητικής ανεπάρκειας και της μη βιωσιμότητας της οικονομίας. Συνηγορούσε για τη χρησιμοποίηση όλων των πόρων για τη συγκαλυμμένη υποστήριξη ένοπλων εξεγέρσεων όπου και όποτε ήταν δυνατό. Με λίγα λόγια, επιθυμούσε να εκπληρώσει την εθνική αποστολή και ταυτόχρονα να λύσει τα εσωτερικά προβλήματα. Το να διατηρήσει κανείς φιλικές σχέσεις με την Τουρκία ήταν αδύνατο, έλεγαν, και το να περιμένει μια σαφώς ευνοϊκή διεθνή κατάσταση για να επιτεθεί εναντίον της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ήταν τόσο ηττοπαθές όσο θα ήταν και το 1821.

J. Petropulos, *Πολιτική και Συγκρότηση Κράτους στο Ελληνικό Βασίλειο*

(1833 - 1843) Α' - Β', ΜΙΕΤ, Αθήνα 1997, σ. 633.

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΚΕΙΜΕΝΟ Β:

Το πρόγραμμα του Μαυροκορδάτου ήταν στην πραγματικότητα πρόγραμμα εσωτερικής ανάπτυξης, εμπορίου, επικοινωνιών και παιδείας, παρόλο που παρουσιαζόταν επιδέξια ως συγκαλυμμένη προετοιμασία για πόλεμο. Δίνοντας έμφαση στην αύξηση του εμπορίου, στην ανάπτυξη της εμπορικής ναυτιλίας και στη διακίνηση της πυρίτιδας από εμπόρους, και αποφεύγοντας οποιαδήποτε αναφορά στους άτακτους οπλαρχηγούς, ενώ επέμενε στην ανάγκη ενός νέου σώματος πυροβολικού, το πρόγραμμα αυτό έμμεσα συνιστούσε τη μετάθεση της ευθύνης του αλυτρωτισμού από την παλιά στρατιωτική τάξη στην αστική, και έτσι προωθούσε έμμεσα τα οικονομικά συμφέροντα της τελευταίας ομάδας. [...] Με λίγα λόγια, η πολιτική του Μαυροκορδάτου απαιτούσε την ηγεσία ικανών γραφειοκρατών και ισχυρών εμπόρων, ενώ σύμφωνα με τις απαιτήσεις του αντίθετου προσανατολισμού τη διεύθυνση της υπόθεσης του αλυτρωτισμού θα την αναλάμβανε η παραδοσιακή τάξη των στρατιωτικών.

J. Petropulos, ό.π., σ. 635.